

BEITERETT OG TILHØRENDE GJERDELOVGIVNING

Advokat / assosiert partner
Elise Victoria Arnesen

Hvem er vi?

- Advokatfirmaet Henriksen & Co ANS er et advokatfirma beliggende sentralt i Oslo sentrum.
- Vi yter bistand til små og mellomstore bedrifter/virksomheter, med særlig vekt på erstatning og forsikring i og utenfor kontraktsforhold, fast eiendom og entrepriser, samt arbeidsrett
- Vi bistår videre privatpersoner på sentrale rettsområder som arbeidsrett og arv-, familie- og skifterett
- Innen alle våre fagområder har vi særlig erfaring og kompetanse innen prosess og tvisteløsning
- Vårt mål er å yte tjenester med høy faglig og etisk standard, med vekt på personlig oppfølging og stor grad av tilgjengelighet og service

Aktuelle lover

Beite

- lov om ymse beitespørsmål [beitelova]
- ulovfestet rett, herunder sedvanerett

Gjerdehold

- lov om grannegjerde [grannegjerdelova]
- plan- og bygningsloven
- veglova
- sedvanerett

Beitelova – oversikt over sentrale paragrafer

§ 6. Eigar og innehavar av husdyr skal syta for at husdyr ikkje kjem inn på område der eigaren eller innehavaren ikkje har rett til å la dyra vera. Same skyldnaden har den som for eigaren eller innehavaren har tilsyn med husdyr. Med husdyr meiner ein i denne lova hest, storfe, gris, sau, geit og fjørfe unnanteke duer.

§ 7. Kjem husdyr inn på område der eigaren eller innehavaren av dyret ikkje har rett til å la det halda til, er eigaren eller innehavaren skyldig å svara skadebot for den skaden dyret valdar på avling og annan eigedom.

Har skadelidne sjølv medverka til skaden med å vanhalda gjerdeskyldnaden sin eller på annan måte, kan skadebota setjast ned eller falla heilt bort alt etter kor stor skuld han har

§ 8. Den som har fått husdyr inn på sin grunn i strid med § 6 kan setja dyret inn. Han skal snarast råd er, og seinast innan 3 dagar, melda frå til eigaren eller innehavaren om at dyret er sett inn. Veit han ikkje kven eigaren eller innehavaren er og får han heller ikkje greie på det, skal han varsla politiet snarast råd er. Politiet skal freista få greie på kven eigaren eller innehavaren er og skal om turvande med oppslag, lysing i blad eller på annan måte gjere kjent at dyret er sett inn

Gjerdehold – oversikt over sentrale paragrafer (forts.)

§ 7. Der grannegjerde er til nytte for eiedomane kvar for seg, kan granne krevje gjerdehold av granne, så fram det er klårt at samanlagt for både eiedomane er nytta av gjerdeholdet større enn kostnaden.

Gjerde som er der frå før, må ikkje leggjast ned utan vedlikehaldskostnaden er større enn nytta for både eiedomane under eitt.

Mot hyttetuft i utmark har utmarkeigaren ingen skyldnad til å halda gjerde

§ 8. Der det er gjerdeholdstvang etter [§ 7](#), ber kvar av grannane sin halvpart av gjerdeholdet. Fell det då urimeleg mykje av gjerdeholdsskyldnaden på ein av grannane etter den nytta han har av gjerdet, kan gjerdeholdsskyldnaden delast mellom dei av jordskifteretten.

Vil den eine grannen ha dyrare gjerde enn den andre har skyldnad til å vera med på, har han rett til det mot at han tek på seg meirkostnaden

Dom fra Borgarting lagmannsrett – LB-2022-156370

- Erstatningsansvar for skadeverk begått av kuer
- Kuer kom inn på område for dyrking av ferdigplen
- Skade for 1 600 000 kroner
- Eier av kuene ble erstatningsansvarlig
- Ansvaret ble redusert på grunn av medvirkning ved at eier ikke hadde satt opp gjerde

Dom fra Borgarting lagmannsrett – LB-2022-156370 (forts.)

- Relevante momenter på skadevoldersiden:
 - Næringsvirksomhet eller privatperson?
 - Mulighet for å forsikre seg mot skade (pulverisering av tap)
 - Vokteplikten (beitelova § 6)
- Relevante momenter på skadelidtesiden:
 - Er skaderisikoen nærliggende og synbar?
 - Er skaderisikoen stor?
 - Er det snakk om store verdier?
- Konklusjon
 - Erstatning redusert med 30 %
 - Tap på 1,6 mill. viste at tapsrisikoen var betydelig
 - Ferdigplenen er en sårbar og arbeidskrevende produksjonsform
 - Kostnaden ved å sette opp gjerde rundt eiendommen var marginal ift. skadepotensialet

Beiteretter – stiftelse og rettsvern

- Beiterett i kraft av eiendomsretten
- Beiterett etter avtale med grunneier
- Beiterett etter sedvanerett / alders tids bruk / hevd

Beiteretter – stiftelse og rettsvern (forts.)

- Beitelag
 - Som utgangspunkt selvstendig rettssubjekt
 - Kreves for å kunne søke offentlig støtte til sperregjerde
 - Skal ha styre og vedtekter
 - Ansvar et internt i beitelaget bør reguleres
 - Hvem har ansvar for hva og når – geografisk eller tidsavgrenset ansvarsfordeling mm.
- Hvordan sikre en beiterett?
 - Tinglysning i Kartverket hindrer ekstinksjon
 - Dersom flere grunneiere stifter et beitelag som gir rett til å bruke hverandres utmark i fellesskap bør dette sikres ved tinglysning.
 - Erfaring viser at en historisk enighet ikke alltid følger med ved ny eier av et gårdsbruk

Streifbeiterett – en rett?

- Hovedregel: Dyr kan bare sendes på beite på egen eiendom eller på leid eiendom hvor slik bruk er forutsatt eller avtalt
 - Men: Dyr som går på uinngjerdet utmarksbeite vil av naturlige årsaker tidvis kunne komme over i terreng der de ikke har beiterett
- Streifbeiteretten er hovedargumentet for at slikt streifbeite ikke er ulovlig
- Men har man faktisk en slik rett?
- Det er juridisk omstridt om en rett til streifbeite faktisk eksisterer overhodet
- Og dersom det skulle eksistere en slik rett, er det omstridt hva det nærmere innholdet i retten er og hvor langt den rekker.
- Høyesterett har imidlertid trukket opp noen linjer

Rt. 1990 s. 1113

- «Det gjenstår å ta standpunkt til påstanden om at ankemotpartene har "streifbeiterett". Med dette forstår ankemotpartene **en rett som grunneieren selv kan begrense ved å sette opp gjerde i utmarken og ved å ta i bruk eiendommen til nye formål**, selv om beiterettens betydning da vesentlig reduseres. Rettens innhold blir da at det ikke skal betales for beitebruken, at det ikke foreligger noen plikt til å hente dyrene tilbake, og at dyreeierne ikke er erstatningsansvarlige med mindre de har opptrådt uforsvarlig. Det erkjennes også at gårdbrukere med streifbeiterett ikke kan slippe dyrene direkte på det området hvor dyrene kan streifbeite – det er tale om **en beiterett som ikke kan utnyttes systematisk.**» (s. 1120, våre uthevninger)
- «Det er noe uklart hvordan uttrykket "streifbeiterett" er benyttet i enkelte av de sammenhenger hvor det i praksis er blitt brukt, men slik det nå er presisert for Høyesterett er det også brukt i en dom avsagt av Frostating lagmannsrett 28. februar 1989. Brukt på denne måte betyr det at **hvor streifbeiterett foreligger, er dyreeierne fritatt for plikten etter beiteloven § 6 til selv å sørge for at dyrene ikke kommer inn på fremmed eiendom, og fra det objektive erstatningsansvar etter loven § 7. Det er altså spørsmål om det ved lokal sedvanerett kan være etablert en rett som er i strid med sentrale bestemmelser i beiteloven.**»

Rt. 1995 s. 644

- «Etter lagmannsrettens oppfatning ligger den beiterett det her er tale om, nær opp til begrepet "streifbeiterett" slik dette er omtalt i nyere rettspraksis, jf nærmere om dette i dommen i Rt-1990-1113, hvor det imidlertid ikke ble tatt standpunkt til om det forelå en slik rettsdannelse. (...) Det nærmere innholdet av en rett som er dannet ved lokal sedvanerett vil, som nevnt, avhenge av den bruk som er utøvet, og jeg legger derfor til grunn at **begrepet streifbeiterett heller ikke kan ha et helt fast rettslig innhold.**» (s. 652, våre uthevninger)

Streifbeiterett – en oppsummering

- Kan eksistere en streifbeiterett på bakgrunn av lokal sedvane
- Grunneier kan selv begrense beitingen ved gjerdehold
- Den som har dyr på streifbeite har ikke rett på erstatning for tap av streifbeiteretten
- Beitet må i utgangspunktet foregå på områder som har direkte tilknytning til de arealer hvor dyreeieren selv har beiterett
- Streifbeiterett er ikke en rett som kan utnyttes planmessig systematisk

Gjerdehold – oversikt over sentrale paragrafer

Grannegjerdelova

§ 4. Grannegjerde skal vera såleis laga og vedlikehalde at det ikkje er uturvande eller urimeleg til ulempe eller lyte på granneeigedom.

Det skal setjast i delelina, ikkje lenger inn på grannegrunden enn på eigen grunn, og ikkje lenger inn enn 0,50 meter. Denne føresegna råkar ikkje steingard som lovleg står lenger inne på grannegrund når denne lova tek til å gjelda.

Der det fell serleg vanskeleg eller dyrt å ha gjerdet i delelina, kan det setjast ved sida mot skadebot til grunneigaren

§ 6. Granne har rett til å ha gjerde mot granneeigedom når han kostar det sjølv

Takk for meg!

Kontaktinfo:

Advokat Elise Victoria Arnesen

arnesen@henriksenco.no

mobil: 922 83 222

Advokatfirmaet Henriksen & Co ANS

resepsjon@henriksenco.no

Tel. 21 00 77 00

www.henriksenco.no